

Maarit Kauppi, Suvi Vesa, Nina Olin

Kuinka ope jaksaa?

Opettajien työmäärä ja eettinen kuormitus herättävät huolta. Työyhteisö on aina ollut heille tärkeä voimavara, mutta koronatilanne on vaikeuttanut me-hengen ylläpitämistä.

Opettajan työ on ollut muutoksessa viime vuosina. Uuden opetussuunnitelman käyttöönotto, lisääntynyt vieraskielisten oppilaiden määrä ja oppilaiden *inkluisio* eli erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden mukaan ottaminen normaaliin opetukseen ovat tuoneet myllerrystä opettajien työhön.

Tämän lisäksi koronapandemia toi tullessaan suuria muutoksia opettajien arkeen. Opettajat olivat yksi niistä ammattiryhmistä, joille muutos tuli ehkä nopeimmin ja kokonaisvaltaisimmin. Monet siirtyivät etätöihin, ja yhä useampi joutui opettelemaan erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä toimimisen vain muutaman päivän varoitusajalla.

Uudet tilanteet ovat vaatineet joustavuutta ja yhteen hiilleen puhaltamista koulun koko työyhteisöltä. Osalle opettajista etäkoulu ja -opetus on tarkoittanut runsaasti uusien asioiden oppettelua. Kaikille opettajille se on merkinnyt uudenlaisia työjärjestelyjä. Päivät ovat saattaneet venyä normaalia pidemmiksi, ja varmasti myös osalla opettajista riittämättömyden tunne on kasvanut.

Huoli opettajien jaksamisesta kasvaa

Tämä kaikki herättää huolen opettajien jaksamisesta ja työhyvinvoinnista. Kevään myllerrys on tuonut lisäkuormitusta jo valmiiksi haastavaan tilanteeseen. Nyt syksyllä onkin tarve kiinnittää huomiota oppilaiden lisäksi myös opettajien tilanteeseen. Miten opettajat ovat palautuneet kevästä?

Myös tutkimustulokset ovat nostaneet esiin huolestuttavia piirteitä opettajien työhyvinvoinnista. Työterveyslaitoksen *Kunta10*-tutkimuksen perusteella vuonna 2014 reilu kolmannes luokanopettajista koki työmääränsä lisääntyneen yli sietokyvyn. Vuosina 2016 ja 2018 näin koki jo yli puolet kyselyyn vastanneista luokanopettajista. Samalla aikavälillä niiden opettajien, jotka kokivat työssä tapahtuneet muutokset negatiivisina, osuus kasvoi reilusta kolmanneksesta lähes puoleen.

Huolestuttavaa on myös se, että viime kyselyn perusteella lähes kaksi kolmasosaa luokanopettajista kokee eettistä kuormitusta vähintään viikoittain. Eettinen kuormitus tarkoittaa, että opettaja joutuu pohtimaan toimintansa ja valintojensa oikeellisuutta ilman selvyttä siitä, mikä olisi oikea tapa toimia, ja jopa toimimaan vastoin omia arvojaan.

Nyt poikkeustilanteessa eettisen kuormituksen voisi ajatella lisääntyneen entisestään. Julkisuudessa on tullut esiin opettajien huoli siitä, saavatko kaikki oppilaat ruokaa ja onko kaikilla turvallinen aikuinen, jonka puoleen kääntyä. Kaikki oppilaat eivät ole tulleet kouluun tai osallistuneet Teams-palavereihin. Työmäärä lisääntyi monilla opettajilla etäopetusjakson aikana, ja nyt syksyllä osan oppilaista kanssa joudutaan kuroma kiinni keväällä väliin jäänyttä oppimista.

Työyhteisö kannattelee, mutta tarvitsee tukea

Toisaalta työ ja työyhteisö on ollut opettajille aina tärkeä voimavara. Kyselytietojen perusteella jopa kolme neljästä luokanopettajasta kokee työn imua, työyhteisöissä on paljon sosiaalista pääomaa eli me-henkeä ja työyhteisöön liittyvien asioiden ylipäättään arvioidaan olevan hyvin.

Koronan myötä perinteinen kannatteleva ja jaksamaan auttava työyhteisökin on myllerryksessä. Keväällä moni teki töitä täysin kotoa käsin, ja vielä syksylläkin käytännöt ovat sellaisia, ettei ihan tavallinen yhteisöllinen toiminta ole mahdollista.

Miten tällaisessa tilanteessa voidaan vahvistaa yhteisöllisyyttä ja miten esimies voi tukea työyhteisöään? Näiden kysymysten pohtiminen ja opettajien jaksamista tukevien hyvien käytäntöjen löytäminen on erityisen tärkeää, kun muutokset koettelevat työtä ja työyhteisöä.

Kunta10-kysely antaa arvokasta tietoa

Työterveyslaitoksen laaja kunta-alan työntekijöiden työhyvinvointia selvittävä Kunta10-kysely käynnistyy jälleen syyskuussa. Siitä saatavat tulokset antavat arvokasta tietoa siitä, miten opettajat voivat työssään poikkeuksellisen kevään jälkeen. Tulokset auttavat osaltaan löytämään keinoja opettajien työhyvinvoinnin tukemiseen.

Kunta10-tutkimuksessa ovat mukana Espoo, Helsinki, Vantaa, Tampere, Turku, Oulu, Raisio, Nokia, Valkeakoski, Naantali ja Virrat. Työterveyslaitoksen pitkäikäistutkimusta on tehty vuodesta 1997 lähtien.

Lisätietoja:

Opettajat muuttuvassa koulumaailmassa – Miten uusi opetussuunnitelma vaikuttaa opettajien työhyvinvointiin? (tutkimushankkeen esittely)

<https://www.ttl.fi/tutkimushanke/opettajat-muuttuvassa-koulumaailmassa-miten-uusi-opetussuunnitelma-vaikuttaa-opettajien-tyohyvinvointiin-2019-2021/>

Kunta10-tutkimus

<https://www.ttl.fi/tutkimushanke/kunta10-tutkimus/>